

PRÁVNÍ SKUTEČNOSTI

Právní skutečnost je podmínka, se kterou zákon spojuje vznik, změnu či zánik subjektivních práv a povinností.

Právní skutečnosti se dělí : (1) ty, které **spočívají v lidském chování** (subjektivní právní skutečnosti) a (2) ty, které **v lidském chování nespočívají** (objektivní právní skutečnosti).

Právní skutečnosti, které spočívají v chování člověka se dělí na: **právní jednání** (smlouva, závěť) a **protiprávní jednání** (delikt).

Objektivní právní skutečnosti se nazývají právní události, což zdůrazňuje jejich nezávislost na lidské vůli (plynutí času, narození a smrt člověka, přírodní pohroma atd.).

Subjektivní právní skutečnosti jako je např. smlouva či závěť je právním jednáním. Protiprávním jednáním je např. jednání řidiče, který překročí povolenou rychlost a způsobí škodu druhému účastníkovi silničního provozu.

Příklad: Pojištění proti blbosti (např. vytopení souseda) => několik právních skutečností => uzavření smlouvy je právní skutečnost spočívající v lidském chování, které je po právu => nastalo vytopení souseda kvůli prasklému potrubí, což je právní událost na lidské vůli nezávislá.

Příklad: X sepsal závěť, ve které odkázal veškerý majetek dosud nenarozenému vnukovi. Vnuk se narodil živý. Jaké právní skutečnosti musí nastat, aby mohl vnuk dědit? Musí se narodit, což je objektivní právní skutečnost tj. právní událost a musí být sepsána závěť, což je subjektivní právní skutečnost na lidské vůli závislá.

Příklad: Střechu ve vlastnictví X odnesl vítr na zahradu souseda. Má X povinnost odstranit vzniklou škodu? Ano má, přestože vznik škody nezávisí na jeho vůli, škodu nezavinil. Jedná se o právní událost (přírodní pohroma), tj. právní skutečnost, se kterou zákon spojuje vznik subjektivního práva (právo souseda požadovat odstranění torza střechy) a subjektivních povinností (povinnost majitele odstranit torzo střechy a nahradit sousedovi vzniklou škodu).

Příklad: X (16) otěhotněla a chce si vzít svého přítele a otce svého dítěte. Podá návrh na přiznání svéprávnosti k soudu. Rozhodnutí soudu je zde právní skutečností. Konstitutivní rozhodnutí soudů, správních orgánů a orgánů územní samosprávy jsou rovněž právními skutečnostmi.

Jaký je rozdíl mezi konstitutivním a deklaratorním rozhodnutím soudů, správních orgánů? Konstitutivní rozhodnutí zakládají, mění či ruší práva a povinnosti. Př. Soud rozhodne o rozvodu manželství. Deklaratorní rozhodnutí pouze potvrzují práva a povinnosti již existující. Př. Soud rozhodne, že X skutečně způsobil škodu Y.

PRÁVNÍ JEDNÁNÍ § 545 OZ

Nejtypičtějším právním jednáním je smlouva. Vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny + dobré mravy, zákon a zvyklosti.

Zdánlivé právní jednání právním jednáním není. Proč? Chybí vůle jednajících osoby (pod vlivem drog, hypnózy, použití fyzické síly). Chybí vážná vůle jednajících osoby (žert). Nelze určit obsah pro neurčitost nebo nesrozumitelnost. !!! Pokud však projev vůle byl dodatečně mezi stranami vysvětlen, k vadě se nepřihlíží. Má se za to, že zde právní jednání bylo od začátku.

FORMA PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ § 559 OZ

Smlouvy jsou pojmenované (jako smluvní typy upraveny v zákoně) a nepojmenované (nejsou jako smluvní typy upraveny v zákoně). Nepojmenované smlouvy nesmí být v rozporu s kogentními normami.

Úřední rozhodnutí (rozhodnutí soudů, správním úřadů) jsou konstitutivní a deklaratorní. Konstitutivní zakládají práva a povinnosti subjektům práva. Př. Stavební povolení Deklaratorní pouze deklarují práva a povinnosti, která zde již byla. Př. Rozsudek ukládající žalobci zaplatit smluvní pokutu. Deklaratorní jsou zpravidla rozsudky ve věcech soukromoprávních. Konstitutivní jsou zpravidla rozsudky ve věcech veřejnoprávních.

Písemnou formu vyžaduje právní jednání, kterým se zřizuje nebo převádí věcné právo k nemovité věci, jakož i právní jednání, kterým se takové právo mění nebo ruší. § 560 OZ

Pokud právní jednání bylo učiněno v písemné formě, lze je změnit i jinak než písemně, pokud to ujednání stran nevylučuje. § 564 OZ

HLAVNÍ DŮVODY NEPLATNOSTI

1. Rozpor s dobrými mravy Př. X slíbí Y, že jí zaplatí 100 000 Kč, když se rozvede. Sepíše smlouvu. Y se rozvedla a slíbenou částku vymáhá soudně. Soud nepřizná § 580 OZ.
2. Rozpor se zákonem Př. Prodej lidských orgánů
3. Osoba jednající není způsobilá k takovému jednání Př. X má omezenou svéprávnost. Podle rozhodnutí soudu nemůže sám nakládat s finanční částkou přesahující 20 000 Kč. X uzavře smlouvu o zápůjčce, kde jako zapůjčitel zapůjčí vydlužiteli 100 000 Kč.
4. Nedodržení písemné formy Př. X prodá ústně svoji zahradu sousedovi.
5. Jednání v omylu Př. X si myslí, že uzavírá smlouvu o dílo s akademickým malířem. Ve skutečnosti uzavřel smlouvu o dílo s jeho synem.

Soud přihlédne k neplatnosti jednání i bez návrhu, pokud je jednání v rozporu se zákonem či dobrými mravy . § 588 OZ V ostatních případech je třeba, aby dotčená strana neplatnost právního jednání namítla. Nenamítne-li oprávněná osoba neplatnost právního jednání, považuje se právní jednání za platné. § 586 OZ